

mačenja grčke trojstvene formule navodi dr. Popović iz grčkih otaca. Pisac je vrlo oštroumno izveo dokaz o jednoznačnosti grčke trojstvene formule s latinskom. Taj se dokaz bazira na činjenici, što imade istočnih otaca, koji za način izlaženja Duha Svetog upotrebljavaju sad latinsku sad grčku formulu, sad pak samo latinsku ili njoj sličnu, a latinske formule nikad ne napadaju. U tu svrhu naveo je pisac snažne tekstove najuglednijih sv. otaca: sv. Epifanija, Didima, Aleks., Ćiril Aleks. Budući da osim Teodoreta nitko nije napao nauku spomenutih otaca, koji su smisao istočne formule najbolje protumačili time, što upotrebljavaju i zapadnu formulu, očiti je dokaz, kakvo se značenje imade pridjevati grčkoj trojstvenoj formuli. Svoj dokaz utvrđuje pisac i klasičnim filiokvističkim tekstom sv. Bazilija: »Čast je (Duh Sv.) primio od Sina, jer ima od njega to, da jest, i od njega prima i javit će nama i sasvim ovisi o tom uzroku, uči pobožna nauka«. Autenciju ovog jasnog teksta brani pisac protiv dra Jakšića. Da je isto značenje grčke i latinske formule, pokazuje pisac i analizom formule od »Od Oca po Sinu«, dokazujući, da čestica „diá“ ima uzročno značenje, te da u grčkoj trojstvenoj formuli nužno znači izlaženje Duha Sv. i od Sina, koji doduše božansku narav i silu nadisanja nema kao počelo bez počela, nego je prima od Oca.

U drugom dijelu svoje rasprave osvrće se pisac na poteškoće, koje dr. Popović iz istočnih grčkih otaca iznosi protiv kat. tumačenja grčke formule. Auktor ih uspješno rješava i iz odnosnih otaca (Sv. Bazilije, Sv. Grgur Naz. Sv. Grgur Nis. sv. Ivan Damašcanin) utvrđuje kat. nauku. Na koncu vrlo jasno i uspješno pobija auktor Focijevo mišljenje o Filioque, naročito u koliko on kat. nauku prikazuje kao da uči: dvonačelnost u sv. Trojstvu te da ruši jedinstvo i unosi podređenost.

Dr. Stj. B.

1. Srebrnić dr. Josip, biskup: Sv. krštenje i sv. potvrda kao sakramenti katoličke akcije, Sarajevo 1939, »Nova tiskara«, 8^a, str. 27.

2. Srebrnić dr. Josip, biskup: Za našu duhovnu obnovu, pastirsko pismo za korizmu 1940, Nadb. tiskara Zagreb, 8^a, str. 26.

3. Delbrel-Gašić: Imam li zvanje? Izdao Zbor duhovne mladeži u Đakovu 1940, 8^a, str. 111. Tisak Biskupske tiskare.

1. Ovo je predavanje preuzv. g. Dr. Josipa Srebrnića, krčkoga biskupa samo jedan dokaz više, koliko je njemu stalo do toga, da se u našim stranama doista razvije, unaprijedi i procvate Katolička Akcija. Mnogo je on o tom pitanju pisao i govorio, iznio mnogo lijepih, zdravih i praktičnih misli, mnogo uputa podijelio riječju i pismom. Pa ako u razvoju i u djelovanju K. A. nema osobitih uspjeha — napose u našim krajevima — onda tome ne će biti uzrokom pomanjkanje ispravne orijentacije, nejasnost u načelnom i praktičnom stavu organizatorâ, nego pored onih uzroka što ih preuzv. autor nabraja na str. 26. svoje brošure, još posebni razlozi specijalno naše domaće provenijencije, koji ništa nemaju zajedničkoga ni s namjerama sv. Oca pok. Pija XI. ni s idealima sv. Crkve.

Ističem posebno misao pape Pija XI. izraženu na str. 10: »Treba najprije odgojiti dobre kršćane, koji temeljito znadu katekizam. Evo u tome je srž stvari«. A zatim misao preuzv. autora. »Ne može dakle

nitko Krista u društvo unositi, ako Krist ne vlada u njemu samom«. Sv. krštenje i sv. potvrda su u eminentnom smislu dva sakramenta koji odgajaju za djelatnost apostolata, u čemu i stoji zadaća K. A.

Da K. A. postane »organizovana duhovna vojska« u onom smislu kako to autor izlaže na str. 23. — i to na čitavom teritoriju određenog naroda ili određene zemlje — pokazalo se, da nikako nije dosta, da odnosni biskupi postave »zajedničko predsjedništvo« i »propišu zajednička pravila«. Idealno je to, istina, tako, ali u živom je životu totaliter aliter, kako znamo i gledamo.

Brošuru treba što više proširiti među narod.

2. Od istoga je preuzv. autora i njegova ovogodišnja okružnica, koja obrađuje Jubilej hrvatskoga naroda: proslavu 1.300 godišnjice prvih veza Hrvata sa sv. Stolicom. U cilju da ova proslava ne bude samo vanjska manifestacija, nego jedna »duhovna obnova, vjersko-moralni preporod naroda«, autor stavlja vjernicima pred oči potrebu zadovoljštine za narodne grijehе, koje odmah i nabraja. Daje zatim upute, kako se liječe rane na organizmu narodnoga tijela i postizava spas i vremenita sreća narodna.

Kad i ovdje spominje K. A. kaže, da ona traži »ljudе s jedinom abicijom, da nesebično sami iščekavaju, dok se žrtvuju za interese Božjega kraljevstva« (str. 25).

Okružnica je jedan prekrasan dokumenat pastirske skrbi i očinskog osjećanja, zapažanja i povjesnog povezivanja, programatski nacrt za novi život hrvatskog naroda u novim prilikama! Valjalo bi da se s njom поблиže upoznaju i oni koji upravljaju razvojem narodnoga našega života.

3. Knjiga »Imam li zvanje?« bit će bez sumnje od veoma velike koristi onima kojima je namijenjena; na gdjejoju će tu okolnost u cvom delikatnom pitanju biti pravodobno upozoren svećenički kandidat, pa će moći o njoj razmisliti, potražiti savjeta, stvoriti sud i odluku, toliko važnu za cio njegov život. I dosele su kandidati svećeničkog zvanja mogli naći praktičnih savjeta kroz vrijeme svoga bogosloveskog boravka u sjemeništima; no odsele će imati u rukama lako pristupačnu vrsnu knjigu iz pera jednoga apostola za rekrutiranje svećeničkog podmlatka u Francuskoj, kojega veoma simpatično predstavljaju hrvatskoj javnosti đakovački biskupski Ordinarij u predgovoru (str. VI.) i prevodilac u pogovoru (str. 108).

Kolikogod mi je u svojim pogledima mjerodavan autor knjige, smatram ipak u ovako važnoj stvari umjesnim upozoriti na neke njegove izvode, s kojima se možda ne će svatko složiti.

Str. 17. »Odluka biskupa« izlaže smisao kan. 1357, § 2 i navođa Cath. conc. trident. — odviše teoretski i apstraktno. Autor je sam osjetio neki manjak, pa dodaje, da »ovaj princip vrijedi u normalnim prilikama . . . u svakom bi drugom slučaju izgubio svoje značenje«. Držim da će on naići na nerazumijevanje i tihu oporbu kod gdjekojeg kandidata (»dok svaki kandidat proučava svoje zvanje, proučava ga i biskup . . .«), kad i oni sami znadu, da je stvarno često posve drugačije. Premalo je obrazloženo: »dok drugi znakovi mogu prevariti, ova j ne vara nikada«, kad znamo iz života, da je i te kako po kojiput jedno

prevario. Cio ovaj odsjek nekako preradikalno presijeca inače dobro naglašenu brigu i bojazan ovakoga pojedinca u pitanju njegova zvanja i prenosi je izvan subjekta, koji će biti nosilac tereta, ako mu svećeničko zvanje postane teret, i odgovorni računopolagač za svaki svoj čin. Str. 51, 52 trebalo bi navesti tekst iz rimskog pontifikala, Cio odsjek (»Sposobnost sa strane čudoređa) mršavo je obrađen, valjda zato, jer autor ima pred očima malo sjemenište, današnje stanje, barem naše muške omladine, traži suptilnije raščinjavanje u ovoj stvari. Naglasujem, da je u tom odsjeku najbolja ona opaska u posljednjoj rečenici: »obratite se na svoga duhovnoga vođu!«

Str. 69. potreba pobožnosti nikada nije dosta naglašena, za naše prilike posve malo.

Str. 82 materijalni momenat kod izbora zvanja površno je doirnut, a znamo koliko je važan, negdje čak i presudan možda i nesvijesno.

Str. 84. postupak biskupa Vialarta ne će na naše kandidate svećeničkog zvanja baš edifikatorno djelovati.

Str. 85 biskupovo rješenje je i ovdje istaknuto u preoštrrom naglasu, jer nema dostatna obrazloženja.

Str. 91 (»Sud poglavara i učitelja«) ispravlja sâm autor kad naglasuje »ispravno informiranih«. Nije se pak zabavio s pitanjem, što onda kad biskup vjeruje informatorima, koji se odlikuju uobraženošću, tvrdoćom srca, nadutošću, plitkošću i površnošću? A ako imaju još izvjesne predrasude po kojima prosuđuju društvo, organizacije, politiku...?

Str. 93. (»Sud duhovnog vođe«) temelji se na odredbi kan. 1361, § 3 i od velike je važnosti; možda će gdjekoji kandidat samo požaliti što njegov duhovni vođa ne može doći do riječi, kad ga nesavjesni prefekt goni van iz sjemeništa zbog kakove trice.

Specijalno bi za naše prilike trebalo potanje osvijetliti postupak i stvaranje odluke seminarista mladića u slučajevima, gdje materijalne prilike gone u sjemenište, jer je tamo uzdržavanje badava, a sklonost ili nesklonost nikako ne dolazi jasno do izražaja. Kod drugoga izdanja ove knjige, do kojega će vjerojatno doći, opaske i pojašnjenja kod pojedinih poglavlja povećala bi njezinu uporabivost za naše prilike.

prof. A. Živković.

P. Matthaeus a Coronata O. M. C., Institutiones iuris canonici ad usum utriusque cleri et scholarum. Vol. I Normae generales, De clericis, De religiosis, De laicis. In — 80 max., editio altera emendata et aucta 1939, pag. 979. Cij. Lit. 60.—

Vol. II De rebus. Editio altera emendata et aucta 1939. pag. IV—520. (Taurini-Romae, Marietti). Cij. Lit. 30.—

Autorov kanonistički priručnik »Institutiones iuris canonici« u 5 svezaka, od kojih je prvi objavljen 1928, a posljednji 1936, stekao je opće priznanje kao izvrsno djelo, koje daje sigurnu orijentaciju u svim crkvenopravnim pitanjima. Koliko je ovaj priručnik bio dobro primljen svjedoči evo činjenica, da je autor mogao objaviti prvi i drugi svezak već u drugom nadopunjenom i ispravljenom izdanju. Ni u jednoj bogoslovskoj disciplini ne pokazuje se toliko potreba novih